

Doc. Jiří Adámek, Ph.D.

Studentská Iniciativa je především příležitost!

- Z jakého důvodu jsem se rozhodl napsat tento text? Shodují se s pocity bývalého studijního proděkana Petra Prokopa (viz jeho rozhovor na irozhlas.cz), že jsem léta zpovzdálí sledoval mocenské mechanismy, které mi připadaly poněkud pochybné. (Mám na mysli spíše tušení, která se rozhodně netýkají všech pedagogů, spíše celkové atmosféry.) Necítil jsem ovšem právo ani kompetenci se vůči nim veřejně vymezit.

Změnila to Iniciativa. Jednak naznačuje, že mé pocity bylo oprávněné. Pak vzbuzuje podezření, že navzdory všem evaluacím nemáme na fakultě vytvořená pravidla, která by dostatečně zajišťovala funkční a otevřené prostředí. To už je problém, který se týká celého organismu naší školy. Je důležité si uvědomit, že se v současnosti zavádějí institucionální akreditace, kdy škola hlídá samu sebe. To na nás klade nový druh odpovědnosti.

Do současného Akademického senátu jsem kandidoval s programem zaměřeným na studenty, na jejich práva i smysl pro odpovědnost.

Cítím morální povinnost přispět k rozvíjení etických principů a zdravého ducha na naší fakultě.

- Pamatuju si přesně okamžik, kdy jsem před lety pochopil, v čem je situace současných studentů jiná: svět je natolik proměnlivý a individualismus tak rozvinutý, že už nelze spoléhat na definitivní výběr profese. Herectví jako „klauzura“, píše se ve zprávě o setkání Iniciativy s vedením činoherní katedry. Ale nejsme povinni vybavit studenty univerzálněji? Na mysli mám kreativitu, otevřenost, schopnost adaptovat se (viz covid!), celoživotně se vzdělávat, aktivně tvořit svůj světonázor, sebeorganizovat se a nakonec i domluvit se s kýmkoli na světě pomocí angličtiny.

- Před lety jsem se ptal profesora Klímy, který byl u všech proměn naší katedry (KALD) od počátku devadesátých let, zda se nějaký systém a struktura ověřily nejlépe. Odpověděl mi ve smyslu, že každý systém měl svůj smysl, když se zaváděl, a každý systém do několika let zkorodoval a potřeboval reformovat.

- Nejen divadlo samo, ale i umělecké školy potřebují znovu a znovu ožивovat, nabourávat stereotypy, proměňovat systém i občerstvovat personální složení.

- Kvalita katedry se nepozná podle jednomyslnosti, ale podle živé výměny názorů.

- V čem je důležité časově omezit funkci vedoucí(ho) katedry: aby se jeho / jejím cílem nestala funkce sama.

- V konečném důsledku Iniciativa ukazuje na problematičnost jednostranného systému vedoucích ročníků. Musíme vědět, že to není jediný možný typ struktury, a prověřovat, jestli je pro naši dobu vůbec ten správný. Sám jsem byl na pedagogické stáži na Jeruzalémské škole vizuálního divadla. Tamní systém funguje jako pojistka proti přílišné osobní vazbě mezi studentem a pedagogem.

- Po celých osm let, kdy jsem v akademickém senátu DAMU, se opakují dvě naléhavá přání studentů: aby docházelo ke spolupráci kateder a aby škola studentům zajistila psychologickou podporu. Mrzí mě, že jsem neuměl naslouchat pozorněji a hlubší smysl oněch přání pochopil až nyní.

- Výpovědi studentů souvisí s jedním specifickým problémem doby: za dvacet pět let, kdy to mohu sledovat, se extrémně snížil počet divadelníků a zvláště herců, kteří neprošli výukou na DAMU, JAMU, VOŠ či některé Konzervatoři. To znamená, že závislost na úspěšném absolvování školy je o dost větší. (Pryč jsou doby, kdy Pitínský školu nestudoval a Lébl nedokončil.)

Proč je dnes studium tak nutné? Světoznámý choreograf Jiří Kylián v rozhovoru před lety vysvětloval, že tanečníků se skvělou technikou má po ruce dost, že ale vyhledává ty, kteří přicházejí s osobitým světonázorem, kteří přemýšlí a jdou vlastní cestou.

Nevěřím na to, když se umělecká škola příliš ohání „řemeslem.“ To lze nakonec získat i v praxi. Škola by měla hlavně otevírat cestu k rozvoji lidské a umělecké osobnosti.

- Moje zkušenost je, že studenti nejsou dost sebevědomí, nejsou zvyklí se vyjadřovat, brát si slovo v diskusi, konfrontovat ostatní se svým názorem. Na naší katedře se situace pomaličku zlepšuje, ale velká paráda to není. Pochopil jsem díky Iniciativě, že bez zásadní proměny mocenských vztahů se situace nezlepší.

- Základní duch školy by měl být hledačský, nikoli elitářský. Na akademickém senátu jsme se nedávno bavili o tom, že studenti málo využívají program Erasmus. Možná v nich vytváříme dojem, že nic lepšího než DAMU je stejně nepotká? Jenomže pobyt v zahraničí přináší komplexní zkušenost a schopnost nahlédnout sebe, své studium a českou divadelní tradici z odstupu. A tím posunout i ostatní.

- Programy pro zahraniční studenty je třeba chápat jako příležitost pro nás všechny. Podmínkou je, aby programy byly plnohodnotné a aby studující nezůstali v izolaci. Na KALD nám trvalo několik let, než jsme se naučili těšit se z odlišnosti zahraničních studentů a zkrátka brát je vážně. Pak ale začali přinášet zásadní inspiraci. Osvědčila se například spolupráce zahraničních režisérů magistrů a českých herců bakalářů.

- Vnímám, že cokoli, připomínající „mee too“, vzbuzuje v některých z nás nedůvěru či dokonce zděšení. Myslím ale, že tento nový impuls nelze ignorovat, je nutné s ním vědomě a pokud možno uvážlivě zacházet. Pokud se chceme dostat dál – naše fakulta i celá společnost – řešení není v tom, vyděšeně stát na prahu a raději nevstoupit dovnitř.

- Narážíme v debatě o „me too“ či „well being“ na rozdílné hodnoty a světonázory různých generací? Ať už je to jakkoli, všichni nutně potřebujeme zapojit pedagogy třicátníky. Nedává smysl, aby mezi studenty a pedagogy byla obvyklá věková propast čtvrt až půl století.

- Studentská iniciativa je skvělým lakmusovým papírkem: dokážeme vynaložit energii na zásadní proměnu mocenských vztahů a atmosféry na škole nebo se utopíme v defenzivních strategiích? Čím to hučí po chodbách, o čem se povídá? O tom, jak to dělat lépe, nebo o tom, že to a to bylo přece jinak, než studenti tvrdí a že nám do toho ostatní nemají co mluvit?